

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียง ประสาชาวบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The Creation of Fine Art (Painting): Sufficiency Village Series of Wiang Prasan Community, Wat Pradu, Mueang Surat Thani, Surat Thani Province

เดชวินิตย์ ศรีพิณ¹ | Dechvinit Sripin

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของชาวบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) บันทึกเรื่องราวความพอเพียงประสาชาวบ้านผ่านกระบวนการทางจิตรกรรม และ 3) เผยแพร่ผลงานทางจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน” ให้เป็นที่ศึกษากระบวนการทำงานทางศิลปะและปลูกฝังจิตสำนึกถึงเรื่องราวของความพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการถ่ายภาพ สัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) จัดระเบียบข้อมูลจากภาพถ่าย 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3) สังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อคัดเลือกภาพผลงานแนวคิดวิธีการดำเนินชีวิตที่มีองค์ประกอบทางศิลปะมาสังเคราะห์ภาพตามวัตถุประสงค์ และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของชาวบ้านในหมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำรงชีวิตโดยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่ให้ผลผลิตตามฤดูกาล มีการนำมาใช้ดำรงชีวิตในแต่ละช่วงเวลาได้ตลอดทั้งปี ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันกันของคนในชุมชนเท่าที่ทรัพยากรจะหาได้ในช่วงฤดูกาลนั้น ๆ การศึกษาในครั้งนี้ได้สร้างสรรค์งานศิลปกรรมความพอเพียงประสาชาวบ้าน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตรกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ติดต่อได้ที่: d_neocheng@hotmail.com

¹Assistant Prof., Program in Painting, Faculty of Humanities and Social Sciences Suratthani Rajabhat University, e-mail: d_neocheng@hotmail.com

ผ่านกระบวนการทางจิตรกรรมแบบ 2 มิติ ชื่อผลงาน “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” โดยใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ จำนวน 7 ชิ้น และ เผยแพร่ผลงาน “ ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” ผ่านการจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางศิลปะให้เป็นທີ່ศึกษากระบวนการทำงานทางศิลปะและปลูกฝังจิตสำนึกถึงเรื่องราวของความพอเพียงสู่เยาวชนและชุมชนท้องถิ่นให้เห็นคุณค่า และ ความงดงามของวิถีแห่งความพอเพียงสืบไป

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์ พอเพียงประชาชาบ้าน งานศิลปกรรม ชาบ้านเวียงประสาน สุราษฎร์ธานี

Abstract

The objectives of this research were 1) to explore the sufficiency lifestyle of villagers in Wiang Prasarn community at Wiang Prasarn Wat Pradu Sub-district, Mueang Suratthani, Surat Thani, 2) to record stories of villager' self-sufficiency through the painting process, and 3) to publish paintings of the “Village Sufficiency Series” as a place to study the process of art creation and instill awareness of the story of sufficiency. This study was designed as qualitative research involving collecting photographs, sketching, in-depth interview, and participatory observation. The data analysis were to select images of arts works with the concept of lifestyle in artistic elements , and to present descriptive analysis research.

The results showed that the local people who live in the Wiang Prasarn community with their life depend on the seasonal nature of products and sustaining lives at different times throughout the year with generosity sharing with people in the community. This creative work is on village sufficiency through a 2D painting procedure in the name of “The Village Sufficiency Series” by using oil painting techniques on the seven pieces of canvas. The Village Sufficiency Series were publicized in an art exhibition to study the process of arts working and promote consciousness

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชูตพอเพียงประชาชาวบ้าน
ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

of the sufficiency through the youth and local community villagers to understand the value and beauty of the sufficient life.

Keywords: Creativity, Sufficiency Village, Art Work, Wiang Prasarn Villagers,

Surat Thani

บทนำ

“หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” คือ พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานไว้กว่า 30 ปีที่ผ่านมา แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย การดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง ความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และ ที่สำคัญต้องมี “สติ ปัญญาและความเพียร” เพื่อนำชีวิตไปสู่ “ความสุขในการดำเนินชีวิต” พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้กล่าวถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม ปี พ.ศ. 2517 มีใจความสำคัญว่า

“...คนอื่นจะอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัยว่าเมืองไทยเชยว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่สมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และ ขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบและทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอดเยี่ยมแต่มีความพออยู่พอกิน”

แนวคิดหลักที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ “การสร้างสังคมที่สงบสุข” ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแนวคิดดังกล่าว จึงเร่งจัดทำนโยบายพัฒนาชาติ ตามแนวคิดนี้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ชุมชนทั่วทั้งประเทศดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นับว่าเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ มีลักษณะการดำเนินชีวิตที่มีการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่มี ใช้ชีวิตแบบพออยู่พอกิน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันซึ่งกันและกัน จากสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านดังที่กล่าวมาแล้วในช่วงต้น ได้กลายมาเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะถ่ายทอดเรื่องราวของวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและสอดคล้องกับแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านผ่านผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาวบ้าน” ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกผลงานของโกแกง (Paul Gauguin) เป็นจิตรกรโพสต์อิมเพรสชันนิสต์ (Post-Impressionism) ชาวฝรั่งเศส มาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์

โกแกง เป็นจิตรกรที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในวงการศิลปะอย่างกว้างขวาง เกิดในปี ค.ศ. 1848 และโกแกงเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1903 ผลงานชิ้นสำคัญ เช่น ภาพผลงาน *la Orana Maria* (1891) ภาพผลงาน *Sacred Spring: Sweet Dreams* (Nave nave moe) และภาพผลงาน *Tahitian Women on the Beach* (1891) การวาดภาพของโกแกงใช้เทคนิคการวาดด้วยสีน้ำมันบนผ้าใบ การใช้สีถ่ายทอดวิถีชีวิตชนบท และแสดงให้เห็นถึงความดิบเถื่อน เรียบง่าย โกแกงสร้างสรรค์ผลงานครั้งแรกเมื่อครั้งที่อยู่บนเกาะทาโบกา (Taboga) อันเงียบสงบอุดมสมบูรณ์และกว้างไกล อิทธิพลจากความเรียบง่ายของวิถีความเป็นชาวเกาะได้แทรกซึมเข้าไปในแนวคิดการสร้างสรรค์งานของเขา การอยู่ร่วมกันของสรรพสิ่งบนเกาะนั้น ได้บ่งบอกถึงความรักความผูกพันกับท้องถิ่นที่เขาได้บรรจงถ่ายทอดลงในผลงานจิตรกรรม โดยนำทัศนียภาพที่มีอยู่จริงนั้นมาผสมผสานกับจินตนาการของเขาผ่านทางสีเส้นและองค์ประกอบที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อความลงตัว ของผลงาน การใช้สีของโกแกง ไม่ได้เป็นการเลียนแบบธรรมชาติ แต่เป็นการแสดงออก และถ่ายทอดความรู้สึกของตัวเองออกมาอย่างชัดเจนที่สุดแล้วปล่อยให้เป็นที่หน้าของจินตนาการที่จะทำหน้าที่ในการตีความ เช่นเดียวกันกับดนตรีที่ปล่อยให้จินตนาการทำหน้าที่ของมันเองอย่างอิสระ ไม่มีกรอบบังคับ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา (2552: 65) ซึ่งผลงานของโกแกงได้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อจิตรกรรุ่นหลังศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา

การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเริ่มต้นการศึกษาด้วยการเก็บข้อมูลจากวิถีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของชาวบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากนั้นบันทึกเรื่องราวความพอเพียง

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชาชาบ้านดังกล่าวผ่านกระบวนการทางจิตรกรรม โดยวาดภาพ 2 มิติ ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร จำนวน 7 ภาพ และนำผลงานจากการศึกษาและสร้างสรรค์ไปเผยแพร่ให้สาธารณชนได้สัมผัส “ความพอเพียงประชาชาบ้าน” ผ่านเทคนิคการวาดภาพที่ใช้สีแนว ดิบเถื่อน เรียบง่าย บริสุทธิ์ ไร้เดียงสาแบบโกแกง ซึ่งการได้สัมผัสถึงลักษณะงานวิจัยที่ได้ สร้างสรรค์ขึ้นนั้น จะทำให้ผู้คนสัมผัสและตระหนักถึงเนื้อหาความพอเพียงได้อย่างลึกซึ้ง ผ่านกระบวนการนำเสนอทางจิตรกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของชาบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อบันทึกเรื่องราวความพอเพียงประชาชาบ้านผ่านกระบวนการทางจิตรกรรม
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” ให้เป็นที่ศึกษากระบวนการทำงานทางศิลปะและปลูกฝังจิตสำนึกถึงเรื่องราวของความพอเพียง

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและสร้างสรรคงานศิลปกรรม มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจลักษณะทางภูมิประเทศ สภาพทางธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรมและลักษณะการดำรงชีวิตของผู้คน โดยวิธีการถ่ายภาพนิ่ง สเก็ตซ์ภาพ สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ระหว่างวันที่ 14 พฤษภาคม -15 กรกฎาคม 2563

2. ผู้ให้ข้อมูลวิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน ได้แก่ จรัส ศรีพิณ (ผู้ใหญ่บ้าน) ประกอบ เพชรขุ่ม (ประธานชุมชน) และ นิรัญ แก้ววิลาศ (ชาบ้าน)

3. กระบวนการในการสร้างสรรคผลงานทางจิตรกรรม

- 3.1 การวิเคราะห์รวบรวมและคัดเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรมหลังจากได้ข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมารวบรวม คัดแยกและวิเคราะห์

หาองค์ประกอบทางศิลปะและสาระสำคัญของงานภายใต้แนวคิดที่ต้องการนำเสนอ โดยมุ่งเน้นไปที่การนำเสนอภาพความประทับใจ สี สัน ความงดงามของวิถีการใช้ชีวิต แบบพอเพียงที่ยังคงเต็มไปด้วยความมั่งคั่งทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต แบบชนบทที่ยังดำเนินอยู่ในชุมชน

3.2 ขั้นตอนการสร้างสรรผลงานภาพสเก็ตซ์ มีดังนี้ นำข้อมูลที่ได้ (ภาพถ่าย) มาคัดเลือกให้สอดคล้องตามหลักองค์ประกอบทางศิลปะและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ นำข้อมูลที่เลือกไว้มาสเก็ตซ์ภาพอย่างคร่าว ๆ เพื่อเพิ่มลด ตัดทอน ให้ได้ ภาพต้นแบบที่สมบูรณ์มากที่สุด มีความงดงามทางหลักองค์ประกอบศิลป์ สี สัน บรรยากาศ สามารถสื่อสารกับผู้ชมถึงสาระสำคัญของงานได้ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้วิธีร่างภาพโดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ (Photoshop) ในการช่วยตกแต่งเพิ่มเติมและจัดวางรูปทรงของภาพถ่ายที่บันทึกมาและได้ระบายสีอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาองค์ประกอบและเอกภาพของงานโดยรวมอีกครั้ง มีการร่างภาพสเก็ตซ์บนกระดาษขนาดเล็กก่อน แล้วจึงขยายภาพร่างดังกล่าวนี้ลงบนผืนผ้าใบตามขนาดของงานแต่ละชิ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะการทำงานของพอล โกแกง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ทางจิตรกรรม

3.3 การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ขยายภาพร่างขนาดใหญ่จากแบบสเก็ตซ์ 2) ลงสี ตามโทนสี หรือบรรยากาศที่กำหนดเอาไว้คร่าว ๆ หรือการลงสีโดยรวมเพื่อคุมบรรยากาศ 3) ลงสีเพื่อเพิ่มน้ำหนักความเข้มของแสงเงา บรรยากาศ และสีของรูปทรงต่าง ๆ ให้ชัดเจนขึ้นโดยเน้นไปที่การใช้สีเพื่อสร้างความรู้สึก และเน้นจุดสนใจของภาพมากขึ้น และ 4) เก็บรายละเอียดหลังจากลงสีในส่วนต่าง ๆ จนครบเพื่อให้งานเกิดความสมบูรณ์และเป็นเอกภาพมากขึ้น

4. ระยะเวลาในการสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): “ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน” ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 - วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2562

5. เผยแพร่ผลงานการสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน ในรูปแบบการจัดนิทรรศการทางศิลปะ ณ หอศิลป์ศรีวิชัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พร้อมทั้งเผยแพร่ในรูปแบบวีดิโอและสูจิบัตร ในวันที่ 15 เมษายน ปี พ.ศ. 2563

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัย

วิเคราะห์การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและสร้างสรรคงานศิลปกรรม นำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านเวียงประสาน

ผลการศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านเวียงประสาน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าชาวบ้านในหมู่บ้านเวียงประสานดำรงชีวิตโดยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ดำรงชีวิตตลอดทั้งปีแบบพออยู่พอกินตามประสาชาวบ้านภูมิหลังของผู้คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากยอตาบ้านเหนือคลอง ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สาเหตุการอพยพเนื่องจากบ้าน ถนน แหล่งทำกินแถบเชิงเขาของชาวบ้านถูกน้ำท่วมพัดพาหายสูญสลายธารอันเขียวคราด นับว่าเป็นอุทกภัยครั้งใหญ่ที่สุด เมื่อปี พ.ศ. 2531 เป็นเหตุการณ์เดียวกับอุทกภัยเกิดขึ้นที่บ้านกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช การอพยพในครั้งนี้ได้รับการช่วยเหลือจากทางอำเภอเวียงสระ ประสานงานกับทางจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อจัดสรรบ้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้กับกลุ่มผู้อพยพ คือพื้นที่ป่าดงดิบเดิมพร้อมตั้งชื่อหมู่บ้านให้ว่า หมู่บ้านเวียงประสาน อันมีความหมายที่เกิดจากการประสานงานอำเภอเวียงสระและจังหวัดสุราษฎร์ธานี (จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเวียงประสานที่อพยพมาในปี พ.ศ. 2531) (จรัส ศรีพิณ, สัมภาษณ์: 22 มกราคม 2562)

ปัจจุบันผู้คนในหมู่บ้านแห่งนี้ที่พึ่งพาอาศัยอยู่กับธรรมชาติ ด้วยการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายพอเพียง หาเข้ากินค่า ตามแนวทางพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสนใจถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นในการดำรงอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ จนเกิดเป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยรอยยิ้มแห่งวัฒนธรรมของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยลักษณะชุมชนที่เอื้อด้วยทรัพยากร เอื้อด้วยพื้นฐานอาชีพเกษตรกรรม เอื้อด้วยความเฟื้อแผ่ เอื้อด้วยบรรยากาศอันแสนสุข สิ่งเหล่านี้รวมตัวกัน เรื่องราวของวิถีชีวิตที่ดำเนินขึ้นในรุ่งเช้าของทุก ๆ วัน และการแบ่งปันเรื่องราวในแต่ละวันด้วยอาหารของป่าที่หาได้ รอยยิ้มและเสียงหัวเราะในทุกตอนเย็นก่อนพลบค่ำในวันนั้น ที่นี้ไม่มีคนจน ไม่มีคนรวย เพราะเขามีที่

ยึดเหนี่ยวเดียวกันนั้น คือ “ความพอเพียง” ชาวบ้านในท้องถิ่นนี้จึงดำรงชีวิตกันอย่างเรียบง่ายตามสภาพต้นแบบที่น่าเสนอ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชื่อผลงาน แกงปลาไหล

ข้อมูลจากภาพถ่ายเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ผลงานชื่อ “แกงปลาไหล” ช่วงเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นช่วงหน้าฝน (ฤดูฝน) ทางภาคใต้เสมือนเป็นเทศกาลแห่งความชุ่มฉ่ำ ตลิง ห้วย หนอง คลอง บึง เอ่อไปด้วยน้ำจากกระแสน้ำ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร อย่างชาวสวนยางพารา ก็สามารถกรีดยางได้ รวมถึงงานกลางแจ้งต่าง ๆ ที่ต้องพึ่งพาแสงจากอาทิตย์ ต้องเก็บตัวเฝ้าอยู่ในบ้าน แต่กลับเป็นวิกฤตที่แฝงด้วยโอกาสแห่งความสนุกสนาน เช่นเดียวกับเทศกาลงานหน้าฝนของผู้คนส่วนหนึ่งในหมู่บ้านเลยทีเดียว เสียงร้องจากกบ เขียด ปลาที่ลอยคอตตามผิวน้ำเอ่อพันล้นขอบตลิ่ง หรือเจ้าปลาไหลที่ไม่สามารถทนฝังตัวอยู่ในโคลนแค่ล่อด้วยเบ็ดตกปลามันก็กระตุกเบ็ดอย่างรวดเร็ว การรักษาไว้ซึ่งการขยายพันธุ์ชาวบ้านจะเลือกเอาปลาไหลที่ตัวใหญ่และปล่อยตัวขนาดเล็กกลับคืนสู่ธรรมชาติ เป็นเสน่ห์ว่าถ้าหน้าฝนเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะเป็นเทศกาลกินปลาไหลของคนในหมู่บ้านเวียงประสาน บริหารจัดการกับเจ้าปลาไหลที่มีผิวหนังอันแสนลื่น ก่อนการนำเอาลงปรุงเป็นอาหารหลากหลายเมนู อย่างทั้งตัวห่อใบตอง สับให้ละเอียดแล้วคั่วแบบวิถีบ้าน ๆ ใส่เครื่องเคียง เครื่องเทศ ขิง ข่า ตะไคร้ เครื่องแกงตำเองแบบหยาบ ๆ ถูกใจคอเหล่าชาวของผู้อาวุโสในหมู่บ้าน แต่การตัดเนื้อเป็นท่อนวันนี้เป็นการแกงต้มเปรต หรือต้มขมน้ำใส่เครื่องปรุงดับคาว น้ำตาล น้ำปลาตามชอบ ขตน้ำร้อนคลายความหนาวในช่วงหน้าฝนเป็นการนำเสนอภาพในแง่มุมของการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะนั้น เรื่องราวของภาพแกงปลาไหล ได้รวมเอาความน่าสนใจและเสน่ห์ของวิถีการหันปลาไหลมาสร้างสรรค์และเพิ่มเติมจินตนาการ โดยวิธีการเพิ่มเติมตกแต่งด้วยการผสมผสานเรื่องราวของงานศิลปะ เรื่องราวของสีสันและเรื่องราวขององค์ประกอบที่สมบูรณ์ให้ถูกต้องตามหลักทัศนียภาพ

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชูตพอเพียงประสาชาวบ้าน
หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 1: ข้อมูลจากภาพถ่ายแกะปลาไหล

ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

ขั้นที่ 2 ชื่อผลงาน ตัวงา

ข้อมูลจากภาพถ่ายเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ผลงานชื่อ “ตัวงา” ชาวบ้านกำลังจะหมักหมมในการจับหนอนตัวงาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เพื่อนำมากินและบางครั้งเรือก็นำพ่อแม่พันธุ์ไปเลี้ยงขยายพันธุ์และเพาะขาย เป็นการสร้างรายได้เสริมที่จนเจือครอบครัวตลอดทั้งปี หนอนของตัวตัวงามีสีเหลืองปนน้ำตาล เป็นแมลงศัตรูพืชของพืชพวกปาล์ม (เช่น ต้นมะพร้าว ต้นสาคุ) โดยจะทำลายต้นจนอาจทำให้ต้นไม้ยืนตายได้ ตัวงาเป็นที่ยิมนำมาทำอาหารกันมาช้านานแล้ว ด้วยการคั่วเกลือ ผัด ทอด หมก แกง รสชาติอร่อย นิยมรับประทานกันแพร่หลาย และมีราคาสูงถึงกิโลกรัมละ 250 - 300 บาท เพราะเนื้อตัวหนอนนุ่ม มีรสหวาน มีโปรตีนสูงไม่แพ้โปรตีนจากเนื้อสัตว์และเป็นแหล่งของไขมัน แร่ธาตุเหล็กและสังกะสี เป็นช่วงฤดูที่ผู้คนในหมู่บ้านเวียงประสาน อิ่มหนำไปด้วยความอ้วนท้วนสมบูรณ์ ทั้งพลังงานทางโปรตีนและรายได้ที่มีค่อนข้างสูงพอสมควรก็ไล่หลายบาท เพราะนับเป็นตัวงาธรรมชาติที่หากินได้ยากในปัจจุบัน ปราศจากยาฆ่าเชื้อและสารพิษ อีกทั้งต้นสาคุในปัจจุบันมีจำนวนน้อยลง ตัวงามีการปรับตัวเพื่อขยายพันธุ์ไปอยู่ในต้นไม้ชนิดอื่น ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับต้นสาคุ

ลักษณะกายภาพทางอาชีพเกษตรกรของผู้คนในหมู่บ้านเวียงประสาน และความผูกพันที่ใช้ชีวิตร่วมกับวัฏจักรของธรรมชาติมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานพอสมควร นับเป็นการรังสรรค์ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์แบบ การนึ่งคุยสนทนาแบบชาวบ้าน ในประโยคที่ว่าฉันคิดว่าตัวงาธรรมชาติสูญพันธุ์แล้วผมคิดว่าตัวงาธรรมชาติกำลังจะ

หาकिनyakและอาจสูญพันธุ์ ตื่นมารุ่งเช้าผู้คนในวงสนทนาเอาพอกับแม่พันธุ์ด้วงสาकुไปใส่ในโคนต้นปาล์มที่ถูกโค่นลงหลังไม่ให้ผลผลิตแล้ว หลังจากนั้นก็กลายเป็นด้วงสาकुในต้นปาล์ม ชาวบ้านภาวนาอย่างเดียวยให้มีการโค่นต้นปาล์มทุก ๆ เดือนใน 1 ปี ซึ่งเจ้าของสวนปาล์มเป็นคนในชุมชนพร้อมเอื้อเฟื้อในการขยายพันธุ์ด้วงสาकुในโคนต้นปาล์มอย่างกัลยาณมิตร เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ด้วงสาकुตามธรรมชาติให้คงอยู่ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของวิชิชาวบ้านสำหรับผลผลิตที่จะมีให้กินตลอดทั้งปี

ภาพที่ 2: ข้อมูลจากภาพถ่ายด้วงสาकुในโคนต้นปาล์ม

ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

ขั้นที่ 3 ชื่อผลงาน รื้อบ่อปลา

ข้อมูลจากภาพถ่ายเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ผลงานชื่อ “รื้อบ่อปลา” การสร้างระบบนิเวศน์ แบบพอเพียง ใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ทำเพื่อกินก่อนเหลือแล้วค่อยขาย ชาวบ้านต่างพึ่งพากัน กำจัดวัชพืชและพันธุ์ไม้น้ำต่าง ๆ เช่น กก หญ้า ผักตบชวาให้หมด โดยนำมากองสุ่มไว้ให้แห้งแล้วนำมาใช้เป็นปุ๋ยหมักในขณะที่ปล่อยปลาลงเลี้ยงได้อีก ถ้าในบ่อเก่ามีเลนมากจำเป็นต้องสาดเลนขึ้นโดยนำไปเสริมคัตดินที่ชำรุด หรือใช้เป็นปุ๋ยแก่พืชผัก ผลไม้ พร้อมทั้งตกแต่งเชิงลาดและอัดดินให้แน่นด้วย ด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของชุมชนบ้านเวียงประสาน นอกจากต้นไม้เขียวชอุ่มนานาพันธุ์ อาหารป่า และอากาศที่แสนสดชื่นแล้ว ยังมีห้วย หนอง คลอง บึง ที่เหมือนจะล้อมทุกทิศในหมู่บ้านสมัยก่อตั้งหมู่บ้านแรก ๆ ผู้คนประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในบ่อ โดยอาศัยการขุดบ่อให้อยู่ในแนวเดียวกับทางน้ำไหลของคลอง สาเหตุเพราะการหมุนเวียนของน้ำจากลำคลองไหลเปลี่ยน

**การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน
ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

น้ำใหม่ตามธรรมชาติ ทำให้น้ำในบ่อปลาที่ขุดขึ้น คงสภาพความเป็นธรรมชาติ น้ำไม่เน่าเสีย ลดต้นทุนการใช้เครื่องบำบัดน้ำ

ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไป รายได้จากบ่อปลา 5 - 7 เดือน ต่อหนึ่งครั้ง นับว่านานเกินไปสำหรับภาระในครอบครัว ชาวบ้านบางส่วนที่ทำบ่อปลาหันมาทำอาชีพที่มีรายได้ทุกวัน อย่างกรีดยาง ปลูปลูก หางของป้าขาย เลี้ยงไก่ไข่ และทำไร่เศรษฐกิจพอเพียง ตามโครงการในพระราชดำริของรัชกาลที่ 9 ทำให้อบปลาถูกทิ้งร้าง แทบจะกลืนไปกับคลองธรรมชาติ มีทั้งหญ้า และพืชน้ำ นานาชนิด ปกคลุมอย่างหนาแน่น บ่อปลาที่ถูกทิ้งร้างรอบหมู่บ้านเหมือนมนุษย์กำหนดทิศทางของธรรมชาติเพื่อไว้ในอนาคตโดยมีรูปร่าง บ่อร้างดังกล่าวกลับเป็นที่รวมตัวกันของปลาต่าง ๆ มากมายอย่างปลาช่อน ปลาดุก ปลาสลิ ปลาหลด ปลากระดี่ และลูกปลาดำเล็ก ๆ อย่างปลาซิว และปลาอื่น ๆ นั้นยังไม่รวมถึง หอยโข่ง หอยขม หอยเชอรี่ที่นำมาปรุงอาหาร และสร้างรายได้ในช่วงหน้าแล้งเป็นอย่างดี

นับเป็นอีกเทศกาลหนึ่งในช่วงหน้าแล้ง เดือนเมษายนของภาคใต้ น้ำเหือดแห้ง เริ่มเห็นปลาในบ่อร้างสาเหตุเพราะน้ำน้อย อากาศร้อน ปลาเริ่มลอยคอ จนเห็นสันหลัง หรือครีบ และยังเห็นปากของปลาที่ลอยคอเพื่อหาออกซิเจนเหนือน้ำ เป็นอีกจุดกิจกรรมนันทนาการของผู้คนในหมู่บ้าน ผู้ชายลงไปรื้อบ่อปลาด้วยความร่วมแรงร่วมใจ ส่วนแม่บ้านคอยทำอาหารจากปลาที่หาได้ พระอาทิตย์ลับขอบฟ้าพร้อมมื้ออาหารชั้นเลิศที่แลงมาด้วยรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และความสามัคคี

ภาพที่ 3: ข้อมูลจากภาพถ่ายรื้อบ่อปลา

ที่มา: เฉววินิตย์ ศรีพิณ (2563)

ขั้นที่ 4 ชื่อผลงาน ทำปลา

วิธีการทำปลาของชาวบ้านในหมู่บ้าน ปลาที่หามาได้จากบ่อดินธรรมชาตินำมาล้างทำความสะอาด จัดการขูดเกล็ด ผ่าพุง เอาส่วนหัวออก โดยส่วนหัวที่ตัดออกไปนี้นำไปใช้ประโยชน์ด้วยการใช้ทำปุ๋ยหมักใส่พืชเกษตรกรรมที่ปลูกไว้ ส่วนตัวปลานำไปแปรรูปเป็นปลาแดดเดียวหรือทำอาหารพื้นบ้านในครัวเรือน หากมีมากพอก็จะนำไปขายเพื่อเป็นการสร้างรายได้ในครัวเรือน เป็นที่รู้จักกันของผู้คนในหมู่บ้านใกล้เคียง ว่าที่นี่ในช่วงเดือนพฤษภาคม – เดือนมิถุนายน ของทุกปี ชาวบ้านในหมู่บ้านเวียงประสานจะมีปลาที่หากินยากซึ่งหาได้ตามธรรมชาติเท่านั้นนำออกมาขาย และมักจะมีผู้คนเข้ามาหาซื้อเพื่อปรุงอาหารเป็นประจำทุกปี ส่วนเมนูในครัวเรือนวันนี้ปลาที่หาได้จะเป็นเจ้าปลาตัวใหญ่ที่มีอายุตั้งแต่ 4 – 6 เดือนเท่านั้น เพราะปลาขนาดเล็กชาวบ้านจะปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติเพื่อการขยายพันธุ์ต่อไป แม้บ้านและคนที่ถนัดในการทำปลานั่งล้อมวงด้วยความร่วมมือร่วมใจ ลักษณะการทำปลาแบบนี้มักจะนำไปคลุกเกลือทอด ปลาสด ๆ ทอดด้วยน้ำมันร้อนจัดจะกรอบและนุ่มข้างใน ชาวบ้านนิยมกินกับข้าวร้อน ๆ ทรัพยากรที่หากินได้ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ธรรมชาติรังสรรค์ขึ้นด้วยตัวของมันเองเพียงอย่างเดียวคงเป็นไปไม่ได้ ถ้าชาวบ้านใช้มันอย่างฟุ่มเฟือยและไม่รู้จักทะนุถนอมและเก็บรักษาไว้ สักวันก็คงหมดไป แต่เหมือนเป็นที่รู้กันว่าเราต้องใช้สอยทรัพยากรทุกอย่างในชุมชนอย่างพอเพียงและอนุรักษ์บางส่วนไว้เพื่อการขยายพันธุ์ ให้ปลาเหล่านั้นฝังตัวในโคลนตามธรรมชาติหลังน้ำในห้วย หนอง คลอง บึง เหือดแห้งจนหมด เหมือนปลาจำศีลพอถึงฤดูฝน สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นจะออกมาแพร่พันธุ์จนกลายเป็นวัฏจักรใหม่อีกครั้ง

ภาพที่ 4: ข้อมูลจากภาพทำปลา

ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นที่ 5 ชื่อผลงาน วิดพั่ง

การจับปลาแบบถ่วงน้ำให้บ่อแห้ง หรือเรียกว่าวิดพั่งซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่น เป็นวิธีการจับปลาแบบชาวชนบท ก่อนทำการจับปลาจะต้องวิดน้ำออกจากบ่อให้เหลือน้อยแล้วจึงจับปลาและขณะเดียวกันก็ตักน้ำใส่ปลาให้ไปรวมกันอยู่ในร่องบ่อ ร่องบ่อนี้จะเป็นส่วนที่ลึกลอยด้านหนึ่งของบ่อ เมื่อน้ำในบ่อแห้งปลาก็จะมารวมกันอยู่ที่ร่องบ่อและชาวบ้านก็จับปลาขึ้น ส่วนปลาเล็ก ก็ปล่อยเลี้ยงให้โตตามธรรมชาติต่อไป

คลองอันแสนยาวเหือดแห้งไป ในช่วงฤดูหน้าแล้ง ปลาบางประเภทจำศีลหลังน้ำล้นสุดในลำคลอง การฝังตัวในโคลนที่รอคอยน้ำในฤดูกาลใหม่ซึ่งไม่นานนัก แต่ปลาบางชนิดก็ตายไปตามฤดูกาลหลังน้ำลด และแปลกที่ธรรมชาติให้กำเนิดมันใหม่อีกครั้งในทุก ๆ ฤดูกาล ช่วงเวลานี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเดินสอดส่องตามลำคลอง การชุดกันและตอนคลองเป็นแนวขวางสักประมาณ 3 ช่วงตัว เพื่อกันถ่วงน้ำให้เป็นแอ่งและทำการถ่วงออกจนหมดถึงจะลงมือจับปลา ส่วนการเอาตาข่ายมารับน้ำที่ถ่วงออกเป็นการป้องกันปลาที่จะติดออกไป ความสนุกสนานเกิดขึ้นหลังจากนั้น การจับปลาด้วยมือเป็นความท้าทายของหนุ่มวัยฉกรรจ์ เด็กและคนวัยชรา ประสบการณ์หลาย 10 ปี ก็เชื่อว่าจะสู้แรงจับปลาภายใต้โคลนที่ลึกได้ดีกว่าคนอื่น เราสามารถจับปลาภายใต้โคลนหลังถ่วงน้ำออกหมดแล้วได้เพียง 60 เปอร์เซนต์เท่านั้น ปลาจำศีลเหล่านี้ฉลาดในการหลบหลีกและซ่อนตัวในพื้นที่ของมันได้เป็นอย่างดี

สิ่งสำคัญที่ทำให้เรามีปลาในลำคลองกินและแบ่งขายตลอดทุก ๆ ปี คือภูมิปัญญาที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำเหล่านั้นด้วยวิธีการที่ไม่ไปกระทบต่อวัฏจักรการสืบพันธุ์ในธรรมชาติ คือการไม่ใช้วิธีการจับปลาแบบลั้งเผ่าพันธุ์ อย่างการใช้กระแสไฟฟ้าในการช้อนปลา การวางยาหรือการใช้สารเคมีในน้ำในการจับปลา ทำให้สิ่งต่าง ๆ อย่างรักษาความสมดุลของมันต่อไป เห็นได้อย่างชัดเจนว่าชาวบ้านในชุมชนรู้จักใช้ภูมิปัญญาทางความคิด ที่ปลูกฝังจากชนบทและเป็นวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน ในเรื่องราวของความพออยู่พอกิน

หลังจับปลาเสร็จเรียบร้อยแล้วพอเพียงสำหรับ 1 มื้อ และพอที่จะแบ่งปันสำหรับคนที่ต้องการปลาสดหายจากคลองหมู่บ้านเวียงประสาน ขั้นตอนสุดท้ายคือการปล่อยน้ำหรือถ่วงน้ำกลับสู่สภาพเดิม และผ่านไปประมาณ 1 - 30 วัน น้ำในคลองเกือบทุกสายในหมู่บ้านจะเหลือเพียงพื้นดินที่แตกระแหงเท่านั้น เมื่อช่วงกลางฤดูแล้งน้ำในลำคลองแห้งหมดผู้วิจัยได้นำจอบในการขุดดินเพื่อจะลองพิสูจน์ความจริงในเรื่องราวของการจำศีล แปลกใจ

ที่ได้พบกับจุลินทรีย์จำนวนหนึ่งที่ฝังตัวอยู่ภายใต้โคลนตมที่มีดินแตกระแหงอยู่เบื้องบนและอีกที่หนึ่งพบปลาช่อนขนาดครึ่งกิโลกรัม ฝังตัวอยู่ในพื้นโคลนที่เย็นแบบอบอ้าวและเห็นเฉพาะหัวมันเท่านั้น ก็ได้ใช้เนื้อดินโคลนปิดทับไว้เช่นเดิม

ภาพที่ 5: ข้อมูลจากภาพถ่ายวิทยุ

ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

ขั้นที่ 6 ชื่อผลงาน แกงแลน (แกงตะกวด)

สมัยก่อนมีอะไรก็ต้องกิน ไม่ได้มีสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อกินเหมือนสมัยนี้ ชาวบ้านดั้งเดิมจึงนิยมหาของจากธรรมชาติกินจนเป็นวัฒนธรรม ในช่วงเดือนเมษายน – เดือนพฤษภาคม เป็นช่วงหน้าฝน แต่แฝงด้วยความร้อนอบอ้าวหลังฝนตก แลน (ตะกวด) จะออกมาหาอาหารตามที่โล่งแจ้งเป็นช่วงที่อ่อนแอต่อการอำพรางตัวเพราะโดยปกติมันชอบอยู่ตามป่าบนต้นไม้ที่ตายแล้วหรือต้นไม้ที่มีโพรง หรือบางตัวจะอาศัยอยู่ในโพรงดิน แต่ปัจจุบันนับเป็นของหายากในยุคนี้และถูกขึ้นทะเบียนเป็นสัตว์ป่าสงวนทำให้ชาวบ้านลงความเห็นเพื่อยกเลิกการนำแลนหรือตะกวดมาเป็นอาหาร ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการอนุรักษ์และปฏิบัติตามความคุ้มครองสัตว์ป่าเลี้ยงคลานสงวน ซึ่งภาพในผลงานชิ้นนี้เป็นภาพถ่ายก่อนปี พ.ศ. 2559 นำมาเสนอในผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้เพื่อการศึกษาทางจิตรกรรมและแง่มุมของการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ไป

เมื่อชาวบ้านสมัยก่อนจับแลน (ตะกวด) ได้ ก็จะเอามาเผาไฟอ่อน ๆ ทั้งตัวเป็นภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นด้วยประสบการณ์ เพราะหลังเผาไฟหนังของมันก็จะหลุดออกแยกจากส่วนลำตัวโดยง่ายและทำให้เนื้อของแลน (ตะกวด) มีกลิ่นหอม หลังจากนั้นชำแหละ

การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชูตพอเพียงประสาชาวบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จนเห็นเนื้อสีขาว ๆ สับเป็นชิ้น ๆ ผัดหรือแกงกับเครื่องแกงที่ชาวบ้านตำเองเป็นสูตรเฉพาะ
สำหรับใช้แกงแลน (ตะกวด) เท่านั้น ใส่พริกใบมะกรูดและเครื่องเคียงตามใจชอบ เนื้อของ
มันคล้ายเอ็นไก่แต่มีกลิ่นหอมและรสชาติดีกว่า ทำให้ติดปากของชาวบ้านและผู้คนที่เคย
ลิ้มรส

ภาพที่ 6: ข้อมูลจากภาพถ่ายแกงแลน (ตะกวด)

ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

ขั้นที่ 7 ชี้อผลงาน โห้ล๊ะกบ (จับกบ)

ช่วงสิ้นปี ช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคมของทุกปี เป็นช่วงหน้าฝน
หรืออาจนับได้ว่าเป็นช่วงมรสุมที่สาดด้วยกระแสแห่งสายน้ำ ความมีมิติที่ถูกปกคลุมด้วย
ความหนาแน่นของละอองน้ำอันแน่นเหนียวท้องฟ้า ปิดบังแสงจากดวงจันทร์ในความมืดนั้น
มีเสียงร้องจากกบตัวเล็กตัวน้อย ล่อหลอกด้วยความเย้ายวนแก่ผู้ไล่ล่า

ด้วยสัญชาตญาณความเป็นผู้ล่าและประสบการณ์ที่สั่งสมมา ชาวบ้านเรียนรู้วิธี
การที่จะจับกบอย่างชาญฉลาด การหาบตอนกลางคืนเรียกว่า “โห้ล๊ะกบ” ในภาษาท้องถิ่น
ใช้ตะเกียงไฟสวมหัวพอให้แลเห็นเพียงเส้นทางของแต่ละคนเท่านั้น นั่งและขุ่มฟังเสียงด้วย
ความเงียบพร้อมเครื่องมือคู่กายนั้น คือ ฉมวกหรือชาวบ้านเวียงประสานเรียกว่าบวก
เป็นอาวุธที่มีความยาวต่อด้ามด้วยไม้ไผ่ประมาณ 3 เมตร สาเหตุเพราะสัญชาตญาณของ
กบเป็นสัตว์ที่ไวต่อความเคลื่อนไหวที่จะเข้ามาใกล้ตัว ส่วนปลายนั้นเป็นเหล็กที่มียอดแหลม
3 เส้น มัดติดกันเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการใช้หยุดความไวของการกระโดดอย่างรวดเร็ว
เป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของกบเพื่อสร้างเครื่องมือให้สามารถทันต่อ
การเคลื่อนไหวของมันได้

การนั่งฟังเสียงร้องของกบ จะทำให้รู้ว่าเสียงร้องระดับไหนเป็นขนาดที่สามารถจับเพื่อนำมาปรุงอาหารและแบ่งขายได้เพื่อไม่ให้หลงกับเสียงที่มาในทุกทิศทาง เสียงใหญ่ ก้องกังวานจะเป็นกบตัวขนาดใหญ่ ส่วนตัวเล็ก ๆ เสียงร้องเล็ก ๆ ติดต่อกัน นั้นเรียกว่าลูกกบ จะเหลือไว้ขยายพันธุ์ตามธรรมชาติต่อไป ซึ่งกบจะสามารถปรุงอาหารได้หลากหลายเมนู ผัดเผ็ด ทอดขมิ้น แกงส้ม เพราะกบเนื้อแน่นเหมือนไก่บ้าน วิธีการหากินในสมัยก่อนหากินแต่พอมือ เหลือกก็แจกญาติพี่น้อง ไม่มีพอสำหรับแบ่งขาย

ภาพที่ 7: ข้อมูลจากภาพถ่ายโหละกบ

ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

ผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรม: ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน

การบันทึกเรื่องราวของภูมิปัญญาแห่งความพอเพียงที่เกิดขึ้นอย่างน่าสนใจตามพระราชดำรินในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ของชาวนบ้านในชุมชนหมู่บ้านเวียงประสาน ผ่านผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสร้างสรรคและสื่อสารความหมายตามแนวคิดผลงานของพอล โกแกง ที่กล่าวไว้ว่า “สี” ก็เหมือนกับเสียงดนตรีที่สะท้อนกังวาน สิ่งซึ่งเป็นธรรมดาที่สุด แต่ทำให้เกิดสิ่งที่ตามมาซึ่งยากที่จะอธิบายได้ด้วยคำพูดนั่นคือพลังภายในของมัน (its inner force) รูปแบบการสร้างสรรคดังกล่าวเป็นลักษณะที่ตรงตามเจตนา ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นลักษณะการสร้างสรรคจิตรกรรมต้นแบบของผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน”

ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจแนวคิดของการสร้างสรรคผลงานของพอล โกแกง ภาพที่ 1 เสนอบรรยากาศของหมู่เกาะและชีวิตผู้คนที่มีเบื้องหลัง เป็นภูเขาและต้นไม้ใช้เทคนิคการ

การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชูตพอเพียงประสาทชาวบ้าน
ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ใช้สีตัดกันอย่างรุนแรงทั้งสีเขียว สีแดง สีเหลือง เป็นการใช้สีแบบสด ๆ ไม่มีลักษณะการเจือปนสีตรงข้ามเพื่อลดค่าความดิบของสี รวมถึงลักษณะของฝีแปรงที่มีการวาดแบบการไล่สีเรียบง่ายไม่ซับซ้อนในกระบวนการทำงาน

ภาพที่ 8: la OranaMaria

ที่มา: Paul Gauguin (1891)

ฤดูใบไม้ผลิอันศักดิ์สิทธิ์ (Nave nave moe) บรรยายภาพแห่งความชื่นมื่นในช่วงฤดูใบไม้ผลิ วาดระยะขององค์ประกอบภาพเพื่อแสดงถึงมิติความใกล้ไกลอย่างเรียบง่าย เบื้องหน้าหญิงสาวสีผิวคล้ำอย่างสาวชาวเกาะอยู่ในอิริยาบถเป็นธรรมชาติ ไม่กลั่นแกล้ง หนุ่มสาวกำลังสนทนา เบื้องหลังกลุ่มสาวชาวเกาะรวมกลุ่มท่ามกลางธรรมชาติสีที่โลโทน เข้มอ่อนของท้องฟ้าและผืนหญ้าเขียวชอุ่มสีสดตัดเข้มรุนแรง ยังคงเป็นบทบาทสำคัญของผลงาน

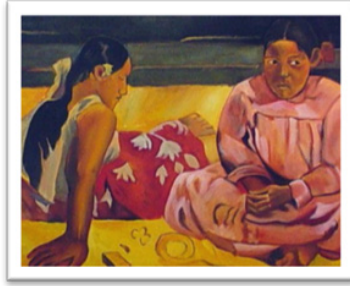

ภาพที่ 9: Sacred Spring: Sweet Dreams (Nave nave moe)

ที่มา: Paul Gauguin (1894)

พิจารณาภาพตัวอย่างงานจิตรกรรมของโกแกงพบว่า การใช้สีบางเรียบ เน้นความแบน บริสุทธิ์ ไร้เดียงสา ไม่เน้นวิธีการเพื่อให้เกิดเป็นภาพที่มีมิติซับซ้อนเพียง ประสงค์ในการสื่อความหมาย เพราะบริบทองค์ประกอบและลักษณะทางกายภาพได้บ่ง บอกภาพเขียนได้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว สีและรูปทรง ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญในการสื่อความ หมายแต่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึก เป็นการถ่ายทอด สภาวะจิตใจของศิลปินเอง นอกจากนั้นแล้วฝีแปรงที่หนักแน่นรุนแรงที่ปรากฏอย่างหนา ในภาพบนผ้าใบนั้นแสดงออกถึงความจริงใจ รอยฝีแปรงที่จิตใจทั้งไว้อย่างหยาบ ๆ ไม่เน้น รายละเอียดของรูปทรงมากนักโดยเฉพาะรูปที่ไกลออกไปสร้างจุดสนใจและถ่ายทอดความ รู้สึก เป็นลักษณะแนวทางการวิธีการทำงานทางจิตรกรรมในการสร้างผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของเนื้อหา และ กระบวนการแสดงออก ทางจิตรกรรมที่มีเนื้อหาและต้นแบบอย่างชัดเจน

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุตพอเพียงประสาชาวบ้าน
ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 10: Tahitian Women on the Beach

ที่มา: Paul Gauguin (1891)

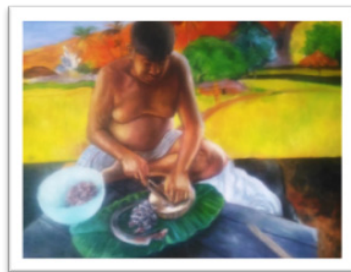
การรับอิทธิพลจากรูปแบบการสร้างสรรคผลงานศิลปนิพนธ์ เป็นการขับเคลื่อนสำคัญในการสร้างสรรคผลงานศิลปปะในแต่ละชั้น ผลงานของพอล โกแกง ในภาพผลงานจิตรกรรมชุดนี้เป็นการบ่งบอกได้ชัดเจนว่าเขาได้นำทัศนียภาพบวกกับจินตนาการของเขาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งสีสัน องค์ประกอบที่ถูกสร้างสรรคขึ้นใหม่ เพื่อความลงตัวในองค์ประกอบรวม เช่นเดียวกับผลงานจิตรกรรม “ชุตพอเพียงประสาชาวบ้าน”

ผลการศึกษาการบันทึกเรื่องราวความพอเพียงประสาชาวบ้านผ่านกระบวนการทางจิตรกรรม เพื่อสร้างสรรคผลงานทั้ง 7 ชิ้น มีเนื้อหาอันเกิดจากแนวคิดเดียวกัน คือความพอเพียงประสาชาวบ้าน ดังนี้ ผลงาน ภาพแกงปลาไหล ผลงานภาพด้วงสาคร ผลงานภาพรื้ออปลา ผลงานภาพทำปลา ผลงานภาพวิดพัง ผลงานภาพแกงแลน (แกงตะกวด) ผลงานภาพโหละกบ (จับกบ) ที่แสดงถึงความเป็นอยู่แบบพอเพียง เรียบง่าย สงบสุขตามอัตภาพแห่งวิถีชนบท องค์ประกอบในภาพได้พยายามถ่ายทอดเรื่องราวของอัตลักษณ์ที่มีความเชื่อมโยง สืบเนื่องแต่ละช่วงเวลาหรือช่วงฤดูกาล ผู้สร้างสรรคใช้สีสันธรรมชาติที่ตัดด้วยสีสดเพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ ภาพผู้คนในอิริยาบถต่าง ๆ ที่แสดงออก แสดงถึงความใสซื่อตรงไปตรงมา และจริงใจ สะท้อนวิถีของผู้คนชนบทในหมู่บ้านเวียงประสานด้วยลักษณะทางกายภาพ การแต่งเนื้อแต่งตัว ความเชื่อ ธรรมชาติและวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตที่ยังคงอยู่อาจถูกปรับเปลี่ยนด้วยกระแสของการพัฒนาสมัยใหม่ ซึ่งคาดว่าในไม่นานนักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงด้วยเสน่ห์ที่มีสุนทรียภาพอันงดงามอย่างลงตัวดังกล่าวอาจจะหมดไป งานชุดนี้ได้ใช้หลักการทางศิลปะ ประสพการณ์ รวมทั้งข้อมูลบรรจงเรียบเรียงเนื้อสื่อบนผืนผ้าใบเพื่อบันทึกไว้เป็นสิ่งที่ทดแทนความทรงจำที่อาจจะหายไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไร้ขอบเขต

ตามที่กล่าว ลักษณะเด่นของผลงานชุดนี้คือเรื่องราวทางด้านเนื้อหาการดำเนินชีวิตพอเพียงแบบชนบท มีการใช้สีดิบ ๆ ถ่ายทอดอารมณ์สแบบบ้าน ๆ กลายเป็นภาพจิตรกรรมที่ได้แรงบันดาลใจจากบริบทของชุมชน รวมถึงลักษณะการใช้สีสัน ฝึแปร่ง และเรื่องราวทางด้านเนื้อหาภาพบางส่วนของศิลปินต้นแบบอย่าง พอล โกแกง ทำให้ภาพดูลงตัวและสวยงามตามประสาชาวบ้าน

ภาพจิตรกรรมทุกชิ้นมีเรื่องราวต่างกัน และมีลักษณะการดำเนินชีวิตที่ไม่ค่อยพบเห็นทั่วไปในลักษณะการใช้ชีวิตที่เป็นสากล ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดของแต่ละภาพในรูปแบบของแนวความคิดเพื่อเป็นการอธิบายเรื่องราวที่นำเสนอในผลงานสร้างสรรค์ทุกชิ้น

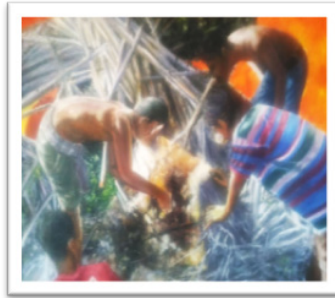
ภาพที่ 11: ผลงานชื่อ แกงปลาไหล เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 70x90 เซนติเมตร
ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

แนวความคิด ผลงานชื่อ แกงปลาไหล

ทุ่งเหลืองทองอร่าม สีสด ภูเขา น้ำตาลแดงดิบ ๆ กลางแจ้ง ตัดกับแสงเงาในความมืดของเรื่องราวที่พอคร่ำวุ่นอยู่กับการบรรจงหันปลาไหลอย่างละเอียด

**การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชูตพอเพียงประสาชาวบ้าน
ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

แกงปลาไหล บรรยายอากาศฟ้าหลังฝนปลาไหลถูกวางเรียง และหั่นบาง ๆ ขึ้นเล็ก ๆ ก่อนนำลงปรุงอาหารที่มีกลิ่นฉุนไปด้วยเครื่องเทศ ดับกลิ่นคาวด้วย ข่าบั้ง ใบมะกรูดบ้าง เพื่อรสชาติที่ลงตัวเมื่อผสมผสานกับเนื้ออันแสนแน่น และกรอบของเจ้าปลาไหลแล้ว

ภาพที่ 12: ผลงานชื้อด้วงสาคว เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 70x90 เซนติเมตร
ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

แนวความคิด ผลงานชื้อด้วงสาคว

กลางแดดร้อนจ้าบ่งบอกได้จากเรื่องราวของสีส้มและแดงโทนร้อน บริบทของผู้คนที่ถอดเสื้อ เหงื่อชุ่ม โทนสีสว่างจากหลอด สะท้อนด้วยรายละเอียดบางพื้นที่ ทำให้ภาพจิตรกรรมร้อนแรงอย่างลงตัว

ด้วงสาคว เจ้าตัวหนอนน้อยสีเหลืองขุ่น วัยทารกอาศัยในโพรงต้นสาควบ้าง ต้นปาล์มบ้าง ซึ่งมักเป็นต้นไม้ที่ล้มลงแล้วอนตายเป็นระยะเวลา 1 - 2 เดือน แม่ของด้วงซ่อนไข่เข้าไปในลำต้นของต้นไม้เหล่านั้นเพื่อให้ด้วงทารกอาศัยอาหารจากเนื้อในของต้นปาล์ม ต้นสาคว จนตัวอ้วนพีและอัดแน่นไปด้วยโปรตีน ทำให้เป็นที่นิยมนำเจ้าตัวด้วงมาทำเป็นอาหาร และ มีการเพาะพันธุ์กันอย่างมากมาย

ภาพที่ 13: ผลงานซื้อรื้อบปลา เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 70x90 เซนติเมตร
ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

แนวความคิด ผลงานซื้อรื้อบปลา

พื้นน้ำ น้ำตาลเขียวดิบ บัด ป้าย ไปมา มองขึ้นไปบนพื้นดินต้นไม้ถูกวางสีจากหลอดด้วยความตั้งใจทั้งพุ่มไม้ ท้องฟ้า และภูเขา ฯลฯ เป็นนัยบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อากาศร้อน ๆ น้ำในบ่อปลายังลึกอยู่ ผิดกับห้วย หนอง คลอง บึง เหือดแห้งจนเห็นผิวดินแตกระแหง ปลาน้อยใหญ่หมดหนี้ยาจมโคลนดิน เหลือไว้เพียงบ่อปลาขนาดใหญ่ที่ยังมีน้ำให้ปลาน้อย ใหญ่ แหวกว่าย ยั่วสายตาผู้คน ให้นักรบบ้าน ๆ ใช้ความพยายามและประสบการณ์จับมัน หย้าปากคลุมจนมืดผิวน้ำ การรื้อ เพื่อง่ายต่อการจับปลาในสระจึงจำเป็นอย่างมาก หลังจากจัดการกับเจ้าพืชน้ำแล้ว ก็สามารถใช่วิธีการต่าง ๆ จับปลาได้อย่างสนุกสนาน ทั้งทอดแหหรือจับด้วยมือหรือแม้กระทั่งลากอวน ได้ทุกวิธีเพราะไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคในบ่อน้ำนั้นแล้ว

ภาพที่ 14: ผลงานซื้อทำปลา เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 70x90 เซนติเมตร
ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชูตพอเพียงประสาชาวบ้าน
ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวความคิด ผลงานชื้อทำปลา

เขียนสีด้วยความเรียบง่าย วางโครงสร้างหรือทोनสีด้วยวิธีหีบจับสะดวก สีจะดิบและเนื้อแน่น ส่งผลให้สัมพันธ์กับเจตนาในการนำเสนอผลงานชิ้นนี้ รูปแบบง่าย ๆ นำเสนอแบบตรงไปตรงมา

ปลาเล็ก ปลาน้อยจำนวนมาก หลาย ๆ คน ช่วยกันทำเพื่อความรวดเร็ว การทำปลาที่ได้จากห้วยหนองคลองบึง จำเป็นต้องชูดเกร็ด เอาซี่ ไล่ ทุกสิ่งในท้องออก ขั้นตอนสุดท้าย คือ ล้างให้สะอาดก่อนจะนำไปปรุงอาหารหรือจะเอาไปถนอมอาหารอย่างอื่น เป็นการดับกลิ่นโคลน ตม หรือกลิ่นคาวต่าง ๆ ส่วนมากปลาตัวเล็กจะนิยมนำไปทอด และตากแดดเก็บไว้เป็นปลาแดดเดียว หรือปลาแห้ง

ภาพที่ 15: ผลงานชื้อวิดพัง เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 90x120 เซนติเมตร
ที่มา: เฉววินิตย์ ศรีพิณ (2563)

แนวความคิด ผลงานชื้อวิดพัง

สีสันโดดเด่นแบบดิบ ๆ จากเรื่องราวของความเป็นชนบทพื้นบ้าน รวมกับจินตนาการและแรงบันดาลใจ ทำให้ชื้อวิดชาวบ้านสมบูรณ์แบบในงานจิตรกรรม วิดพังเป็นการหาปลาช่วงหน้าแล้ง น้ำในลำคลองเหลือน้อย ก่อนปลาพันธุ์ต่าง ๆ จะหนีหายฝังในโคลนดินกัน และ ตอนคลองวิดน้ำที่ละแ่งที่ตอนไว้ ออกจนหมดให้เหลือไว้เพียงตัวปลาเท่านั้น

ภาพที่ 16: ผลงานชื่อแกงแลน (แกงตะกวด) เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 90x120 เซนติเมตร
ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

แนวความคิด ผลงานชื่อ แกงแลน (แกงตะกวด)

สีส้มจากกองไฟ เสื้อสีแดงพื้นดินน้ำตาลดิบ ตัดกับสีฟ้าเขียว น้ำเงิน รวมกับเรื่องราวชีวิตแบบเรียบง่าย นั่นคือความพอเพียงตามประสานชนบท ที่ถูกเล่าผ่านผลงานจิตรกรรมที่มีรสชาติซึ่งอุดมไปด้วยทัศนธาตุต่าง ๆ ในกระบวนการทำงานศิลปะอย่างลงตัวอย่างแลนหรือตะกวด สัตว์ป่าหายากราคาแพง รสชาติเป็นเลิศ อย่างจนทัวเมื่อได้กลิ่นหอมนำไปชำแหละ เพื่อปรุงเป็นอาหาร ซึ่งเป็นที่นิยม ในเมนูคั่วแลนที่หอมหวานไปด้วยเครื่องเทศ จนเป็นที่ถูกปากถูกใจต่อผู้ที่ได้ลิ้มรส

ภาพที่ 17: ผลงานชื่อโหล๊ะกบ (จับกบ) เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 70x90 เซนติเมตร
ที่มา: เดชวินิตย์ ศรีพิณ (2563)

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวความคิด ผลงานชื่อ โหล๊ะกบ (จ๊บกบ)

บรรยากาศแห่งโทนสีโมโนโทน สลัว ๆ กลางคำคืนแต่ถูกตัดกับสีแดงดิบ ๆ อย่างเข้ากันไม่ได้ แต่กลับดูลงตัว จินตนาการสร้างอะไรได้ใหม่เสมออาจเพราะความบังเอิญหรือเรื่องราวที่ซ่อนอยู่ในธรรมชาติ ที่เรายังไม่พบเจอมัน

สายฝนโปรยปราย ท่ามกลางเสียงร้องของเจ้ากบทั่วทุกทิศ การหยุดนิ่งและฟังเสียงเพื่อตามกบตัวขนาดใหญ่ นั้น เป็นความท้าทายประสบการณ์ของชาวบ้านผู้ชายเท่าเปล่าเพื่ออำพรางเสียงให้เข้าใกล้เสียงร้องนั้นได้มากที่สุด เพราะง่ายต่อการใช้บอก (ฉมวก) หรือที่จ๊บกบพุ่งไล่ตัว

การเผยแพร่ผลงานทางจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน”

การเผยแพร่ผลงานทางจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” ให้เป็นที่ศึกษาระบบการทำงานทางศิลปะ ปลุกฝังจิตสำนึก และตระหนักถึงเรื่องราวของความพอเพียง ผลงานการสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน ได้จัดทำขึ้นเป็นเล่มวิจัยและได้ส่งมอบเพื่อใช้ประโยชน์แก่ ภาควิชาศิลปกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564 เพื่อใช้ในการศึกษาเรียนรู้กระบวนการทำงานทางจิตรกรรม และเป็นแนวทางในการทำงานในลักษณะงานวิจัยสร้างสรรค์ทางจิตรกรรม การเผยแพร่ในการจัดนิทรรศการทางศิลปะ ณ หอศิลป์ศรีวิชัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี เป็นการนำผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” จัดแสดงร่วมในงานศิลปะคณาจารย์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2563 สาขาจิตรกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดให้นักศึกษาคณาจารย์และบุคคลทั่วไป ตระหนักและปลุกฝังถึงแนวทางพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ถ่ายทอดผ่านผลงานจิตรกรรมทั้ง 7 ชิ้น พร้อมแนวคิดที่นำเสนอ

การเผยแพร่ในรูปแบบสื่อบัตร ผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน” ได้ตีพิมพ์ในรูปแบบสื่อบัตร เพื่อส่งมอบให้กับผู้ที่เข้าร่วมชมนิทรรศการ ครั้งที่ 7 ประจำปี พ.ศ. 2563 และภายในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2563 ได้จัดส่งสื่อบัตรทางไปรษณีย์ไปตามโรงเรียน มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศทั่วภาคใต้ เพื่อเป็นการศึกษากระบวนการทำงานทางศิลปะและปลุกฝังจิตสำนึกถึงเรื่องราวของการใช้ชีวิตด้วยความพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักแห่งความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติ ชาวบ้านหมู่บ้านเวียงประสาณ มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีการดำรงชีวิตโดยการพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเฉพาะที่จำเป็น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ดังนั้นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จึงไม่ใช่เรื่องยากเกินไปเพราะที่จริงแล้วนี่คือวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของสังคมไทยก่อนที่จะกระแสโลกาภิวัตน์จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในสังคมให้กลายเป็นชีวิตรูปแบบใหม่

ผลงานวิจัยชุดนี้ได้นำเสนอการดำเนินชีวิตพอเพียงแบบชนบท ถ่ายทอดอรรถรสแบบบ้าน ๆ เป็นภาพจิตรกรรมที่ได้แรงบันดาลใจจากบริบทของชุมชน และได้นำรูปแบบการสร้างสรรคทางจิตรกรรมของพอล โกแกง มาเป็นผลงานต้นแบบในการถ่ายทอดผลงานชุด “พอเพียงประสาชาวบ้าน” ทำให้ภาพมีลักษณะพิเศษ ทั้งการใช้สี ผิแปรและมุมมองในการจัดองค์ประกอบของภาพ แสดงให้เห็นความสอดคล้องระหว่างกระบวนการทางจิตรกรรมและเนื้อหาที่นำเสนอ ซึ่งจะมีผู้ถ่ายทอดศิลปะบน “แผ่นสังกะสีเก่า” ได้แรงบันดาลใจจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหลวง ร.9 โดยศิลปินสมศักดิ์ สัมโภชนนท์ เผยแพร่ในวันที่ 30 เมษายน ปี พ.ศ. 2560 เป็นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ทางจิตรกรรม เพื่อแสดงถึงการดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท มีการนำแผ่นสังกะสีเก่าสร้างสรรค์ผลงานชุด “งดงามในความพอเพียง” (Beautiful Sufficiency) มีการวาดภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ รัชกาลที่ 9 แบบเหมือนจริงลงบนสังกะสีเก่า เพื่อสะท้อนนัยยะบางอย่าง เป็นลักษณะการถ่ายทอดผลงานจิตรกรรมชวนสงสัย เป็นการดึงดูดคนดูให้สนใจเนื้อหาของผลงาน เพื่อซึมซับเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอ ซึ่งจะมีลักษณะต่างจากการนำเสนอในผลงานจิตรกรรม “ชุดพอเพียงประสาชาวบ้าน” ในรูปแบบการนำเสนอทางด้านจิตรกรรม ผลงานที่นำเสนอในชุดพอเพียงประสาชาวบ้านมีการนำเสนอแบบตรงไปตรงมา นำเสนอในรูปแห่งความพอเพียงที่เกิดขึ้นตามสภาพเหตุการณ์จริง เพียงแต่แต่งเติมด้วยลักษณะการใช้สีและผิแปร ให้ภาพดูเรียบง่าย ผู้คนสามารถเข้าถึงงานศิลปะได้ง่ายขึ้น

การสร้างสรรคงานศิลปกรรม (จิตรกรรม): ชุดพอเพียงประชาชาบ้าน ณ หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทสรุป

ความพอเพียงประชาชาบ้าน คือ การนำเสนอข้อมูลของกลุ่มคนในชุมชน หมู่บ้านเวียงประสาน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีการดำรงชีวิต เชื่อมโยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย พออยู่พอกิน มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน โดยมีทรัพยากรธรรมชาติตามฤดูกาลที่สามารถใช้ดำรงชีวิตได้ ตลอดทั้งปี มีการจัดการทรัพยากรด้วยภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาจนเป็นวัฒนธรรม ก่อเกิด ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่และหมุนเวียนเป็นวัฏจักรกลับมา ใช้สอยได้เหมือนเช่นเดิม ในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยใช้สี สด ๆ ดิบ ๆ ระบายแบบเรียบง่าย สื่อถึงการดำเนินชีวิตแบบใสซื่อ ตรงไปตรงมาและสะท้อนวิถีชีวิตของผู้คนชนบทใน หมู่บ้านเวียงประสาน การสร้างสรรค์ผลงานได้รับอิทธิพลจากรูปแบบทางจิตรกรรมของ พอล โกแกง แสดงออกผ่านภาพผลงานจิตรกรรมชุด “พอเพียงประชาชาบ้าน” ทำให้ ภาพมีความสวยงามสื่อถึงความเป็นอยู่แบบพอเพียงตามประชาชาบ้าน สอดคล้องและ ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ

การนำเสนอผลงานจิตรกรรมชุด “พอเพียงประชาชาบ้าน” ส่งผลในการเกิด แรงกระตุ้นมิติใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย นอกจากการนำเสนอทางด้านจิตรกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ภาพวิถีชีวิตแบบพอเพียงใน ชนบทถูกถ่ายทอดผ่านผลงานจิตรกรรม ยังเกิดการเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมที่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบที่ถ่ายทอดจะเป็นแหล่งข้อมูลอย่างดี ในการสืบทอดวัฒนธรรมความพอเพียง ผลงานวิจัยชุดนี้ เมื่อนำเสนอต่อสาธารณชน เป็นการอธิบายถึงกระบวนการทำงานวิจัยทางจิตรกรรมและสร้างจิตสำนึกให้ผู้คนได้ ทบทวนการดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมแห่งการแข่งขัน แ่งชิงและสังคมแห่งความ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้ย่นทบทวนวิถีการดำเนินชีวิตกลับสู่สังคมการใช้ชีวิตแบบ ดั้งเดิม ที่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย และ ใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นพออยู่พอกินตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง การได้พบความสุขอันเกิดจากการมองเห็นวิถีชีวิตที่แสดงออกใน ลักษณะความเป็นอยู่เรียบง่าย สู่กระบวนการถ่ายทอดในลักษณะผลงานทางจิตรกรรม ซึ่งเป็นการนำเสนอความแปลกใหม่ของเนื้อหาความพอเพียง เพื่อสร้างจุดสนใจที่จะส่งต่อ ความสุขแห่งการดำเนินชีวิตจากทรัพยากรในพื้นที่อย่างสมดุลกับสภาพแวดล้อมตาม ธรรมชาติ

รายการอ้างอิง

จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2552). *โลกศิลปะ ศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ชลูด นิมเสมอ. (2539). *องค์ประกอบของศิลปะ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตรกรรม).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Paul Gauguin. (1891). *la OranaMaria*. https://en.wikipedia.org/wiki/la_Orana_Maria.

Paul Gauguin. (1891). *Tahitian Women on the Beach*. <https://th.wikipedia.org>.

Paul Gauguin. (1894). *Sacred Spring: Sweet Dreams*. [https://en.wikipedia.org/wiki/File:Gauguin,_Paul_-_Sacred_Spring,_Sweet_Dreams_\(Nave_nave_moe\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/File:Gauguin,_Paul_-_Sacred_Spring,_Sweet_Dreams_(Nave_nave_moe).jpg).

บุคลากรกรม

จรัส ศรีพิณ (ผู้ให้สัมภาษณ์) เดชวินิต์ ศรีพิณ (ผู้สัมภาษณ์). ณ หมู่บ้านเวียงประสาน หมู่ที่ 9 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2562.

นิรุญ แก้ววิลาส (ผู้ให้สัมภาษณ์) เดชวินิต์ ศรีพิณ (ผู้สัมภาษณ์). ณ หมู่บ้านเวียงประสาน หมู่ที่ 9 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2561.

ประกอบ เพชรขุ้ม (ผู้ให้สัมภาษณ์) เดชวินิต์ ศรีพิณ (ผู้สัมภาษณ์). ณ หมู่บ้านเวียงประสาน หมู่ที่ 9 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2561.

Received: December 13, 2021

Revised: March 25, 2022

Accepted: March 27, 2022